

JAPONSKA – MED VELEMESTNIM VRVEŽEM IN GOZDNO SAMOTO

// Jurij Hanžel

Številni Japonci počitnikujejo na subtropskem otoku Okinava, le malokdo pa obišče njegov odmaknjeni severni del, kjer domujejo številni endemiti.

*Ni presenečenje, da dežela s 6852 otoki, ki sega od 24. do 45. vzporednika, nudi dom osupljivo pestri združbi ptičjih vrst. To izjemno raznolikost orisuje dejstvo, da lahko v istem dnevu že med krajšim sprehodom opazujemo plavščico (*Tarsiger cyanurus*), rubinastega slavca (*Calliope calliope*), črnonogega albatrosa (*Phoebastria nigripes*) in čopastega mormona (*Fratercula cirrhata*).*

Sam sem na Japonsko pripotoval konec junija in se takoj po pristanku na tokijskem letališču usmeril proti pristanišču Oarai, kjer sem se vkrcal na nočni trajekt proti severnemu otoku Hokkaido. Če sem se zvečer še čudil pojočim avtomatom za pijačo in stranišnim školjkam, ki po naboru funkcij niso kaj dosti zaostajale za mobilnim telefonom starejše generacije, so že ob svitu mojo pozornost prevzele nepregledne jate morskih ptic, ki so spremljale trajekt na njegovi 18-urni poti.

SEVERNA DIVJINA HOKKAIDA

V japonskih vodah je bila doslej zabeležena približno tretjina vseh vrst morskih ptic na svetu, razglašeni pa je bilo 27 mednarodno pomembnih območij za ptice na morju. Večji del zgoraj omenje-

Na Japonskem je bilo doslej opazovanih 724 vrst ptic.

ZNAČILNOSTI DEŽELE:

Površina: 377 975 km²

Število prebivalcev:
121 214 766

Najvišji vrh: Fuji (3776 m)

Povprečno letno število potresov: 1500

Število vrst ptic: 724

Nacionalna ptica: fazan vrste
Phasianus versicolor

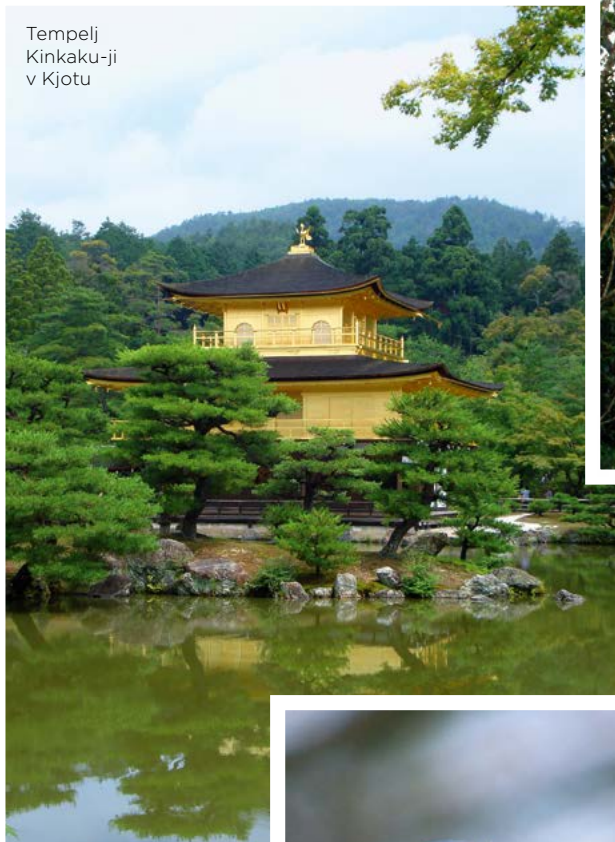
RUBINASTI SLAVEC
(*Calliope calliope*)

ne poti s trajektom poteka ravno skozi ta območja in je za ornitologa najboljši možen način potovanja na Hokkaido. Po številčnosti so prednjačili črnonogi albatrosi, albatrosi vrste *Phoebastria immutabilis*, sivokljuni viharniki (*Calonectris leucomelas*), viharniki vrste *Ardenna tenuirostris* in črni viharniki (*Ardenna grisea*). Opazovanje s trajekta zahteva precejšnjo mero zbranosti, saj je razporeditev jat na morju nepredvidljiva, obdobja morečega ornitološkega mrtvila pa brez opozorila preidejo v trenutke, ko morje s svojim intenzivnim prehranjevanjem razburkajo viharniki, ozračje pa dodatno popestrijo še morski sesalci.

Otok Hokkaido s svojo površino štirikrat prekaša Slovenijo in četudi njegova zemljepisna širina v grobem ustreza območju med Ljubljano in južno

Tempelj
Kinkaku-ji
v Kjotu

Prometni znak na Okinavi

Endemični
MOKOŽ vrste
Hypotaenidia
okinawae

SRAKOPER vrste
Lanius bucephalus

PLAVŠČICA
(*Tarsiger*
cyanurus)

Med plovbo se na krovu zadržuje le malokdo od japonskih sopotnikov, zato ni težko izbrati dobrega položaja za opazovanje ptic.

ZANIMIVE VRSTE PTIC:

- rubinasti slavec** (*Calliope calliope*)
- plavščica** (*Tarsiger cyanurus*)
- grahasti drozник** (*Zoothera dauma*)
- drozg** vrste *Turdus cardis*
- žerjav** vrste *Grus japonensis*
- čopasti mormon** (*Fratercula cirrhata*)
- albatros** vrste *Phoebastria albatrus*
- jezerec** vrste *Haliaeetus pelagicus*
- mokož** vrste *Hypotaenidia okinawae*
- detel** vrste *Dendrocopos noguchii*
- muhar** vrste *Terpsiphone atrocaudata*
- muhar** vrste *Cyanoptila cyanomelana*
- mali podkvasti hudournik** (*Hirundapus caudacutus*)

Dalmacijo, severozahodni vetrovi iz Sibirije in hladni morski tokovi poskrbijo za ostro celinsko podnebje z ornitofavno severne tajge, ki vsako jesen buri domišljijo evropskih ornitologov. Rubinaste slavce in plavščice je razmeroma lahko opazovati, večji izziv pa so progasti kobličarji (*Locustella lanceolata*), veliki cvrčalci (*Helopsaltes fasciolatus*) in kronaste listnice (*Phylloscopus coronatus*). Večina prebivalcev na Hokkaidu živi v urbanih središčih na jugozahodu, medtem ko na ornitološko najzanimivejši vzhodni obali neredko mine dan, ne da bi v gozdu srečal živo dušo.

Na nenaseljenih otočkih ob vzhodni obali gnezdiyo nJORKE, ki jih najlažje opazujemo z ladje. Med njimi zbujaJO pozornost čopasti mormoni, debelokljune lumne (*Uria lomvia*), črnogrlje lumnice (*Synthliboramphus antiquus*) in nJORKE vrste *Cepphus carbo*. Posebna izkušnja je tudi opazovanje ribje uharice vrste *Bubo blakistoni*. Avtentičnost doživetja na polotoku Shiretoko sicer nekoliko kazi dejstvo, da ptice na odsek reke pred majhnim dru-

žinskim gostiščem privabljajo z zalogajem svežih rib vsak večer, a opazovanje te karizmatične vrste iz neposredne bližine na potovanju po Hokkaidu vendarle ne sme umanjkat.

URBANA ORNITOFAVNA

V gosto poseljenih velemestih bomo ptice zamaN iskali zunaj parkov ali tempeljskih vrtov, ki pa kljub temu lahko postrežeJO z zanimivimi opazovanji. Med značilnimi mestnimi pticami velja omeniti bulbula vrste *Hypsipetes amaurotis*, škORCA vrste *Spodiopsar cineraceus* in modro srako vrste *Cyanopica cyanus*, ki je dolgo veljala za isto vrsto kot modra sraka (*Cyanopica cooki*) z Iberskega polotoka, a so genetske analize potrdile, da gre za ločeni vrsti. V nekoliko višje ležečih parkih na obrobju Tokia lahko naletimo tudi na skrivnostnega modrega muharja vrste *Cyanoptila cyanomelana* in žolno vrste *Picus awokera*, ki po svojem videzu in obnašanju še najbolj spominja na mešanico pivke (*Picus canus*) in zelene žolne (*Picus viridis*).

ENDEMITI OTOČJA RYUKYU

Izmed 23 še živečih japonskih endemitov jih 10 gnezdi na subtropskem jugozahodnem otočju Ryukyu, ki se razteza od najjužneje ležečega večjega japonskega otoka Kjušu vse do Tajvana. Ornitološko najpomembnejša otoka sta Amami in Okinava. Okinava je bila prizorišče najbolj krvavih kopenskih spopadov na pacifiškem bojišču med drugo svetovno vojno. Veliko število žrtev je bil tudi posreden razlog za ameriško odločitev o končanju vojne z Japonci brez dodatnih kopenskih spopadov. Otok je bil pod ameriško upravo do leta 1971, še danes pa je na njem 32 ameriških vojaških oporišč s približno 25 000 vojaki.

Slaba dostopnost do otoka in gost subtropski vlažen gozd v njegovem severnem delu sta botrovala dejstvu, da je bil verjetno najbolj znani okinavski endemit, mokož vrste *Hypotaenidia okinawae*, prvič opisan šele leta 1981. Njegov gnezditveni areal obsega 260 km² vlažnega subtropskega gozda,

populacija pa ocenjena na približno 700 osebkov. Po večurnem letu iz Tokia in skoraj enako dolgem avtobusnem romanju (v času mojega obiska zaradi bizarnih administrativnih omejitev Slovenci na Japonskem nismo smeli voziti, ne da bi na novo opravljali vozniški izpit; to pravilo so medtem odpravili) sem naposled dosegel Yanbaru, redko naseljeno gozdnato območje na severu Okinave. K sreči mi na prvega mokoža ni bilo treba dolgo čakati, že na poti od avtobusa do gostišča, kjer sem bil nastanjen, sem uzrl osebek, ki se je v polmraku prišel okopat v bližnjo reko. V prihodnjih dneh sem opazoval še več deset osebkov, dodatno pa še druge okinavske endemite, kot so detel vrste *Dendrocopos noguchii*, taščica vrste *Larvivora komadori*, skovik vrste *Otus elegans* in golob vrste *Treron permagnus*, ki jih z nekaj vztrajnosti in sreče ni pretežko odkriti.

Japonska je z raznolikostjo dobro ohranjenih habitatov, kulturnimi znamenitostmi in odlično infrastrukturo nedvomno prvovrsten cilj ornitoloških potovanj v vzhodno Azijo.

Otok Hokkaido je znan po celinskem podnebnju in debeli snežni odeji, ki na posameznih mestih vztraja tudi poleti.

foto: vse **Jurij Hanžel**

PRIPOROČENA LITERATURA ZA TISTE, KI NAČRTUJETE OBISK JAPONSKO

Mark Brazil (2009): Birds of East Asia. - Christopher Helm Ornithology, London.

Mark Brazil: A Birdwatcher's Guide to Japan Online - [<https://www.japannatureguides.com/a-birdwatchers-guide-to-japan-by-mark-brazil/>], dostop 31. 10. 2022.